

ВИЗНАЧЕННЯ ГАЛУЗЕВОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ

Зроблена спроба раціоналізації визначення показників економічного стану регіону, що повинно дозволити оцінити перспективи його розвитку у сукупності міжрегіональних, міждержавних, світових взаємозв'язків і, тим самим, спонукати до визначення потенційних можливостей регіону з позицій стратегічного розвитку

Вступ. Перед керівництвом областей України поставлені завдання визначити одні-три пріоритетних напрями розвитку регіону і запропонувати конкретні програми реалізації цього розвитку. Підставою для прийняття таких важливих рішень повинні стати науково обґрунтовані пропозиції і методики оцінки цих пропозицій.

Постановка задачі. Сьогодні науковцями запропоновано декілька методик оцінки необхідності здійснення економічних трансформацій тієї чи іншої території [1, 2, 3, 9]. Загалом вони стосуються розвитку України як цілісної держави і тільки деякі з науковців намагалися розробити системи оцінок регіональних особливостей і використати ці методики для прогнозування перспектив розвитку регіонів [9]. Але, нажаль, найчастіше ці прогнози стосуються розвитку регіону без урахування світових тенденцій і орієнтують області України на самовизначення тільки у межах держави.

Основними завданнями поданої статті є оцінка ефективності використання регіональних переваг територіями України і

визначення підходів до раціоналізації створення різних за призначенням спеціальних територій в Україні.

Методологія досліджень. Для попередньої обробки даних в роботі застосовані метод визначення початкової ситуації, метод вибору основних вхідних факторів, метод оцінки і систематизації вихідних параметрів. Також застосовувалися методи статистичного аналізу з метою групування даних і оцінки їх кореляції. Прогнозування виконувалося неформальними методами.

Результати досліджень. Найпростішим рішенням щодо визначення доцільності існування тієї чи іншої території є оцінка її за коефіцієнтом економічної безпеки.

Перелік показників економічної безпеки держави [3, С. 24], а значить і будь-якого іншого територіального утворення надано в таблиці 1.

Спробуємо систематизувати наявні [4-8] статистичні дані щодо розвитку регіонів України (табл. 2). Деякі цифри наведемо окремо: запланований на 2005 рік рівень інфляції в Україні 8 %; вартість банківських кредитів 15 % річних в умовних одиницях (дол. США).

Таблиця 1. Граничні значення параметрів економічної безпеки держави

Показник	Граничне значення
Обсяг інвестицій, відсотки до ВВП	25
Фінансування наукових та науково-технічних робіт, % до ВВП	2
Рівень інфляції за рік, %	5
Дефіцит (+), профіцит (-) державного бюджету, % до ВВП	1
Ліквідні міжнародні резерви НБУ (без золотих), млрд. дол. США	До 9
Рівень забезпечення національної валюти міжнародними резервами (без золотих), %	Не менше 60
Податкові надходження до зведеного бюджету, % до ВВП	Не більше 20
Вартість банківських кредитів, % річних	Не більше 10
Коефіцієнт покриття імпорту експортом	Не менше 1
Експортна залежність, відсотків до ВВП	50
Імпортна залежність, відсотків до ВВП	50
Номінальна середньомісячна заробітна плата, дол. США	550
Коефіцієнт депопуляції	1
Загальний коефіцієнт народжуваності, проміле	14,6
Загальний коефіцієнт смертності, проміле	11,1
Коефіцієнт природного приросту(скорочення) населення, проміле	0

Таблиця 2. Статистичні дані щодо економічного стану регіонів України.

Регіон	Прямі інвестиції з регіонів в економіку країн світу у 2004 р., млн. дол. США [4, С. 80]	Прямі іноземні інвестиції в регіони України у 2004 р., млн. дол. США. [4, С. 81]	Доля самозайнятих осіб за регіонами, % [5, С. 42]	Доля зареєстрованих безробітних до кількості працездатного населення на 1.06.2004 р. % [6, С. 75]	Фінансування НДР за всіма джерелами, 2002 р., млн. грн. [7, С. 58]	Кількість промислових підприємств у регіонах, 2002, одиниць [7, С. 58]	ВДВ на душу населення, 2002 р. [8, С. 27]	ВДВ, загальна, 2002 [8, С. 27]
Україна	163,5	6657,6	нд	3,7	2611.7	10037	3026,859	163646,8
АРК	0,7	224,2	3,8	3,2	нд	нд	2283.2	4754
Вінницька	17,1	64,9	2.3	3,9	нд	нд	2745	4850
Волинська	нд	86,8	2.7	5.4	нд	нд	2859	3000
Дніпропетровська	4.4	598.4	2.8	3.5	105.7	684	4195	15230
Донецька	4.2	434,2	2.6	2.6	155.1	848	4241	20400
Житомирська	0,1	77,4	2.5	5.3	нд	нд	2272,5	3185,4
Закарпатська	-	Нд	нд	нд	181,6	3,3	4.0	2556.5
Запорізька	2.3	442,0	3.6	3.3	160,3	381	4372,9	8584
Івано-Франківська	0,0	96.0	2.1	4.2	Нд	нд	2744,5	3974
Київська	0,0	473.7	2.7	3.5	43,6	389	3806,1	6784,7
Кіровоградська	0,0	58,5	3.2	5.4	нд	нд	1868,5	2113,5
Луганська	2,2	58.2	3.1	2.9	60,1	640	3160	8101
Львівська	0,6	304.9	1.7	4.2	93.2	719	2304	6113,2
Миколаївська	0,5	75,2	4.8	3.9	нд	нд	3572.1	4553
Одеська	36,5	361,7	3.9	2.3	22.8	429	3574	8807.1
Полтавська	0,1	176,2	2.8	4.5	нд	нд	3021.6	4950
Рівненська	0,0	54,1	2.8	6.5	нд	нд	2600	3075
Сумська	2,3	141,0	2.3	4.5	нд	нд	3029	3927
Тернопільська	-	28.7	2.1	7.1	нд	нд	2202	2526
Харківська	52,2	267,9	3.3	3.1	432.4	656	3671,4	10641,7
Херсонська	нд	64.4	4,3	5.4	нд	нд	2423.5	2994
Хмельницька	нд	46,5	2.9	4.0	нд	нд	2437	3480
Черкаська	нд	97,1	2.5	5.9	нд	нд	2573	3600
Чернівецька	1.5	20,7	3.6	5.9	нд	нд	1940.7	1789,1
Чернігівська	0,1	76.0	2.5	4.2	нд	нд	3004.3	3687,8
м. Київ	19,4	2123,4	2.4	0.4	1019,0	479	7476.1	19557,6
м. Севастополь	18,9	23,9	3.5	0.8	нд	нд	1352.8	522,2

* таблиця складена автором на підставі [4-8].

Таблиця 3. Розрахунок коефіцієнтів економічної безпеки для регіонів України
(на основі даних таблиць 1 і 2.)

Регіон	Обсяг інвестицій, % до ВДВ	Фінансування наукових та науково-технічних робіт, % до ВДВ	Коефіцієнт покриття імпорту експортом
Україна	4,07	1,60	0,02
АРК	4,72	–	0,00
Вінницька	1,34	–	0,25
Волинська	2,89	–	–
Дніпропетровська	3,93	1,09	0,01
Донецька	2,13	0,76	0,01
Житомирська	2,43	нд	0,00
Закарпатська	–	7,1	–
Запорізька	5,15	1,87	0,00
Івано-Франківська	2,42	нд	0,00
Київська	6,98	0,64	0,00
Кіровоградська	2,77	нд	0,00
Луганська	0,72	0,74	0,04
Львівська	4,99	1,52	0,00
Миколаївська	1,65	нд	0,00
Одеська	4,11	0,26	0,10
Полтавська	3,56	нд	0,00
Рівненська	1,76	нд	0,00
Сумська	3,59	нд	0,02
Тернопільська	1,13	нд	–
Харківська	2,52	4,06	0,19
Херсонська	2,15	нд	–
Хмельницька	1,34	нд	–
Черкаська	2,70	нд	–
Чернівецька	1,16	нд	0,07
Чернігівська	2,06	нд	0,00
м. Київ	10,86	5,21	0,01
м. Севастополь	4,58	нд	0,79

За даними Держкомстату і Мінекономіки України середня заробітна плата у м. Києві на 1.09.05 становила 746 грн./міс., заробітну плату меншу за прожитковий мінімум мають 25% населення України.

Виходячи з одержаних даних (табл. 3), можна зробити висновок, що за обсягом залучених інвестицій регіони України ще не використали свої можливості. Тільки Закарпатська, Харківська області та м. Київ забезпечують раціональне використання інвестованих коштів (на фінансування наукових і науково-технічних робіт).

Проведені розрахунки показали, що за умов визначення ефективних напрямів

інвестування регіони України можуть беззастережно входити у світовий торговельний простір.

Цікавим є порівняти одержані результати з результатами розрахунку коефіцієнтів економічної безпеки регіонів, наведеними у [9, С. 170-171].

Автор вирізняє показники-стимулятори розвитку регіонів і дестимулятори (див. табл. 4). За цією методикою найоптимістичніші коефіцієнти для регіонів не перевищують 1,8 [9, С. 174].

Таблиця 4. Перелік показників для розрахунку коефіцієнтів економічної безпеки територій.

1. Показники-стимулятори	2. Показники-дестимулятори
Територія	Незайняте працездатне населення в працездатному віці
Трудові ресурси	Кредиторська заборгованість підприємств
ВВП/ВДВ	Заборгованість по зарплаті
Випуск промислової продукції	
Продукція сільського господарства	
Інвестиції в основний капітал	
Доходи бюджету	
Витрати бюджету	
Реальні доходи населення	
Експорт товарів та послуг	
Імпорт товарів та послуг	
Прибуток в реальному секторі економіки	
Інтегральні оцінки показників-стимуляторів і показників-дестимуляторів	
Агрегований коефіцієнт економічної безпеки (не менше 1, оптимальне значення $\geq 2,4$) [9, С.169]	

На наш погляд такий підхід до оцінки економічної безпеки регіону формує одразу і оцінку перспективних і неперспективних галузей господарства регіонів. Указані показники є абсолютними і заважають керівникам регіонів продукувати нестандартні рішення. Такий підхід може бути доцільним для визначення базового рівня території шляхом співставлення наявного ресурсного, матеріально-технічного, кадрового потенціалу і адекватної підтримки державою, яка дозволить забезпечити основні параметри життєдіяльності і розвитку території (громади).

Як визначають деякі автори, основним питанням розвитку будь-якої території є справедливе матеріальне забезпечення власті і її повноваження на різних рівнях [10].

Чим ближче регіон знаходиться до центру розвитку, тим більше він споживає центральних економічних ресурсів. Це діє як у масштабах держави, так і у світових. Географічне розташування світового економічного центру змінюється у ході історичного розвитку. Історія свідчить, що розвиток йде від центру як вшир, так і вглиб за рахунок зміни переліку провідних галузей і реорганізації старих [1]. Тенденції розвитку світової економіки свідчить, що для того аби стати монополістом не обов'язково влаштовувати бійки на існуючих ринках, можна завбачливо випередити суспільні потреби і створити абсолютно нові ринки "під себе".

Таким чином, визначення оригінальних і перспективних (у руслі світових тенденцій) напрямів розвитку територій стає основним

завданням місцевої влади в регіонах України. А парадигма управління регіональним розвитком повинна бути законодавчо обумовленою на нових засадах і зайняти *чільне* місце у переліку напрямів сучасної економічної політики України. І тільки результатом цих дій повинно стати визначення доцільності існування тих чи інших територіальних розмежувань в державі.

Отже, для визначення повноважень влади на різних рівнях потрібна *усвідомлена* робота вищих законодавчих органів держави, і деякі пропозиції стосовно початку підготовки цих змін вже є [2]. Проблемою залишається усвідомлення *місця* цих змін у системі інших.

Справедливе матеріальне забезпечення влади формується з двох джерел: власні кошти території і компенсаційні надходження ззовні (у тому числі і з держбюджету). Спробуємо проаналізувати можливості матеріального забезпечення регіональних влад.

На сьогодні Україна формується як периферія світового розвитку – із слабким розвитком розподілу праці і дешевим життям [1].

Аналіз зафіксованих на сьогодні регіональних пріоритетів показав, що основою економічного партнерства будь-якого регіону може стати потужна транзитно-транспортна система [11]. У цьому ж контексті слід розглядати формування інтеграційних груп Чорноморської економічної співпраці, ГУУАМ: створення транспортного кільця навколо Чорного моря [1] збільшує імпорт до Туреччини, Молдови, Болгарії, Грузії і змушує усвідомити

зміни структури імпорту-експорту і Спробуємо систематизувати транскордонні стимулювати, за необхідності, розвиток можливості всіх регіонів України (табл. 5). відповідних територій у визначеному напрямі.

Таким чином, 55,6 % областей України є Для прикордонних регіонів постають прикордонними територіями і межують з питань транскордонної співпраці [12, С. 18]. сімома державами (табл.6).

Таблиця 5. Прикордонні регіони України.

Регіон України	Держава-сусід
Вінницька область	Республіка Молдова
Волинська область	Польща, Республіка Білорусь
Донецька область	Російська Федерація
Житомирська область	Республіка Білорусь
Закарпатська область	Румунія, Угорщина, Словаччина
Київська область	Республіка Білорусь
Львівська область	Польща
Луганська область	Російська Федерація
Одеська область	Румунія, Молдова
Рівненська область	Республіка Білорусь
Сумська область	Російська Федерація
Харківська область	Російська Федерація
Чернігівська область	Республіка Білорусь, Російська Федерація
Чернівецька область	Республіка Молдова, Румунія
АРК	Російська Федерація.

Таблиця 6. Доля регіонів України, які межують з державою-сусідом, у загальній кількості областей і міст державного підпорядкування.

Держава-сусід	Доля регіонів України, які межують з державою, у загальній кількості регіонів, %
Угорщина	3,7
Словаччина	3,7
Польща	7,4
Молдова	11,1
Румунія	11,1
Республіка Білорусь	18,5
Російська Федерація	22,2

Порівняння наявних торгівельних (табл. 7) засвідчило позитивні тенденції: можливостей України з фактичними продукцією українського виробництва результатами зовнішньоекономічної цікавляться не тільки держави-члени СНД, діяльності як України, так і сусідніх держав але й більш розвинені держави світу.

Таблиця 7. Рейтинг держави-сусіда у торгівельній системі України і градації держав світу.

Держава-сусід	Територія, тис.км ²	Питома густина населення, осіб/м ² (на 2004 р.)	Доля міського населення %	Сальдо зовнішньої торгівлі послугами України і держави-сусіда за січень-червень 2005 р., млн. дол. США	Розподіл країн за темпами зростання ВВП, % від 1995р. [13]	Індекс держави у рейтингу всесвітнього економічного форуму (ВЕФ)
1	2	3	4	5	6	7
Угорщина	93	109	65	40,5	2,7	33
Словаччина	49	110	56	32,2	3,3	–
Польща	323	118	62	-4,0	6,0	45
Молдова	34	125	45	8,0	–	–
Румунія	238	91	53	–	4,0	75
Республіка Білорусь	208	47	72	8,3	9,6	–

1	2	3	4	5	6	7
Російська Федерація	1707,5	8	73	993,2	7,9	70
Україна	604	79	68	1561,6	11,5	84

Наступним питанням є визначення структури експорту України.

В роботі [1] визначається промислова орієнтація експорту України. Але важко назвати промисловим експорт, 70 % якого складає метал та продукція з нього: це швидше безгосподарні витрати сировини і матеріалів за низькими цінами. Ввозимо ж ми (зі скороченням) мінеральну продукцію і (зі збільшенням) машини, обладнання, транспортні засоби. Серед зовнішньоторговельних операцій лідирують транспортні послуги (76 %), а імпортуємо переважно державні послуги (22,4 %).

Таким чином, якщо порівняти перелік прикордонних областей України (табл. 5) з переліком областей, які мають позитивне співвідношення експорту до імпорту (табл. 3), то можна зробити висновок, що тільки Вінницька, Одеська, Харківська області та м. Севастополь намагаються раціонально використовувати географічні переваги з

метою забезпечення територіальних громад (а значить і місцевої влади) власними коштами. Тобто наявність показників-стимуляторів розвитку (табл. 4) сьогодні не виконує очікуваних функцій і треба обирати інші критерії ефективності господарювання.

Іншим запропонованим критерієм оцінки ефективності територіального утворення є обсяг фінансування наукових та науково-технічних робіт (табл. 3). Аналіз даних інноваційної активності промислових підприємств України у 2004 р. за регіонами [14] показав, що з урахуванням основних напрямів інновацій у державі (9,2 % на придбання нових технологій; 46,5 % на створення і упровадження нових технологічних процесів чи значне їх удосконалення) можна оцінити кількість підприємств, які впроваджують власні розробки (табл. 8, колонка 3) порівняно з кількістю підприємств, орієнтованих на імпорт інновацій (табл. 8, колонка 2).

Таблиця 8. Інноваційна активність промислових підприємств у 2004 р. за регіонами

Регіон	Підприємства регіону, що впроваджували інновації за рахунок придбання нових технологій		Підприємства регіону, що впроваджували інновації за рахунок створення або удосконалення технологічних процесів		Доля інноваційно-активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств	
	Умовна кількість таких підприємств у регіоні, од.	Доля таких підприємств у загальній кількості інноваційно-активних підприємств держави, %	Умовна кількість таких підприємств у регіоні, од.	Доля таких підприємств у загальній кількості інноваційно-активних підприємств держави, %	регіону %	держави %
1	2	3	4	5	6	7
Україна	108	9,2	549	46,5		
АРК	4,5	0,38	22,9	1,94	17,2	0,51
Вінницька	2,7	0,23	14,1	1,19	9,4	0,31
Волинська	1,1	0,09	5,7	0,48	7,9	0,12
Дніпропетровська	4,6	0,39	23,4	1,98	7,5	0,52
Донецька	8,4	0,71	42,9	3,63	12,3	0,96
Житомирська	3,3	0,28	16,4	1,39	10,7	0,36
Закарпатська	3,4	0,29	17,3	1,46	14,0	0,38
Запорізька	2,9	0,24	15,0	1,27	9,9	0,33
Івано-Франківська	3,1	0,27	16,4	1,39	12,1	0,36
Київська	4,9	0,42	25,1	2,13	14,1	0,56
Кіровоградська	5,9	0,50	30,2	2,56	25,0	0,68
Луганська	3,8	0,32	19,6	1,66	6,6	0,44

1	2	3	4	5	6	7
Львівська	3,1	0,27	16,4	1,39	5,4	0,36
Миколаївська	2,5	0,21	12,7	1,08	10,2	0,28
Одеська	3,1	0,27	15,4	1,30	9,5	0,36
Полтавська	3,3	0,28	16,8	1,43	10,1	0,38
Рівненська	2,2	0,19	11,2	0,95	9,3	0,25
Сумська	1,5	0,14	7,9	0,67	6,8	0,18
Тернопільська	2,4	0,20	12,1	1,03	10,9	0,27
Харківська	10,8	0,91	54,9	4,65	18,2	1,23
Херсонська	1,8	0,15	9,3	0,79	10,2	0,21
Хмельницька	1,6	0,14	8,8	0,74	6,1	0,20
Черкаська	2,6	0,22	13,6	1,15	9,1	0,30
Чернівецька	2,8	0,24	10,2	0,86	10,1	0,23
Чернігівська	2,6	0,22	13,0	1,10	11,7	0,29
м. Київ	19,0	1,62	96,8	8,20	40,8	2,17
м. Севастополь	0,1	0,02	0,9	0,08	2,4	0,02

таблиця розрахована автором на підставі [14].

Наведені данні, як і попередні розрахунки (табл. 3, стовпчик 3), також свідчать, що наявність спеціальних економічних зон і територій пріоритетного розвитку у регіонах України також не виконує стимуляційних функцій інноваційної активності підприємств.

Світова тенденція постійного скорочення долі сільського господарства у структурі зайнятого населення (у розвинених країнах доля його скоротилася до 1-3% у загальному ВВП) не обмине Україну, і вже сьогодні впливає на стан у агропромисловому комплексі, вимагаючи впровадження автоматизації усіх технологічних ланок. Така діяльність є інноваційною і потребує відповідного ставлення. Але, нажаль, інноваційна свідомість управлінської думки пов'язує ці процеси тільки із промисловістю, не вживаючи заходів відповідного стимулювання і законодавчого забезпечення. Отже, необхідність державного стратегічного соціально-економічного планування вимагає модернізації Закону України "О государственном прогнозировании и

разработке программ экономического и социального развития Украины" [15] та низки інших нормативних актів [2].

Аналіз світових тенденцій розвитку фіксує деякі принципові особливості, наприклад: промисловість досягла свого максимуму і почала втрачати лідерство на користь послуг. Доля послуг постійно збільшується (в основному фінансових, сфери нових знань і технологій).

Таким чином, до сумарного (інтегрального) коефіцієнту економічної безпеки території (або оцінки доцільності її автономного розвитку) треба вводити показники, які оцінювали би нові тенденції галузевого розподілу прибутків загалом у світі і, зокрема, в Україні (наприклад коефіцієнт визначення долі послуг у загальному ВВП регіону). На етапі пошуку Україною власного місця у світовій економіці одним з таких показників може стати коефіцієнт рекреації території (1), який, у свою чергу стимулюватиме оцінку розвитку інфраструктури регіону, тощо.

$$K_{\text{рекреації}} = K_{\text{відпочинку}} \cdot \beta_{\text{відп}} + K_{\text{заповідн}} \cdot \beta_{\text{заповідн}} + K_{\text{безпеки}} \cdot \beta_{\text{безпеки}} + A_{\text{додатк.}}, \quad (1)$$

де $K_{\text{відпочинку}}$ – коефіцієнт забезпеченості території регіону зонами відпочинку (співвідношення площ зон відпочинку та загальної площі території);

$K_{\text{заповідн}}$ – коефіцієнт наявності унікальних заповідних територій у регіоні (співвідношення площ заповідників до загальної площі території);

$K_{\text{безпеки}}$ – коефіцієнт безпеки (доля спеціально пристосованих для відвідувань територій у загальній території регіону);

$A_{\text{додатк.}}$ – об'єм споживання гостями і мешканцями регіону додаткових послуг [16, С. 50];

$\beta_{\text{відп.}}$, $\beta_{\text{заповідн.}}$, $\beta_{\text{безпеки}}$ – коефіцієнти вагомості для певного регіону наявності

територій відпочинку, унікальних заповідних територій, територій безпеки, відповідно.

Іншим підходом до визначення нетрадиційних напрямів розвитку території

$$K_{з.п.} = K_{з.і.} + K_{безпеки} + K_{спілкування} + K_{визнання} + K_{самовираження}, (2)$$

де $K_{з.п.}$ – коефіцієнт задоволення потреб;

$K_{з.і.}$ – коефіцієнт забезпечення їжею (забезпеченість споживчого кошика продукцією власного виробництва);

$K_{спілкування}$ – коефіцієнт забезпечення у спілкуванні (оцінка креативності мислення населення регіону). Може визначатися як площа територій регіону, призначених для колективного спілкування (можливо кількість місць у гуртках і клубах за інтересами, авторських салонах, тощо);

$K_{визнання}$ – коефіцієнт визнання (соціально-психологічний портрет бажаного господаря у межах культурно-просвітницького менталітету регіону). Легкість проникнення до складу еліти регіону може визначатися співвідношенням кількості визнаних у регіоні осіб до загальної кількості населення території;

$K_{самовираження}$ – коефіцієнт самовираження (нормативна база розвитку регіону, співвідношення загальних дозволів та заборон). Простота реалізації бізнесових проєктів може визначатися як сума середніх витрат на реалізацію інноваційної ідеї у регіоні. Коефіцієнти визнання та самовираження можуть включати приязність до інновацій різних рівнів, тощо.

Концепцією формування бюджетів регіонів повинно стати: 1) визначення повноважень місцевої влади на різних рівнях; 2) визначення рівня справедливого матеріального забезпечення влади (нормативна величина); 3) на підставі розрахункових даних показників-стимуляторів і дестимуляторів розвитку регіонів визначення базового співвідношення джерел фінансування влади (власні кошти і надходження з центрального бюджету); 4) пошук місцевою владою різних рівнів оригінальних і перспективних (у руслі світових тенденцій) напрямів розвитку територій; 5) оцінка техніко-економічної доцільності формування принципово нових, адекватних

може стати, як приклад, оцінка її можливостей для задоволення потреб людини (власника) за класифікацією потреб Маслоу (2).

потребам світового суспільства, ринків для окремих територій України; 6) формування статей місцевих бюджетів на засадах дотримання граничних значень коефіцієнтів економічної безпеки територій (держав). Такий підхід дозволить сформулювати місію існування кожної окремої території і визначити критерії ефективності управління нею.

Таким чином, галузева привабливість регіону сьогодні може визначатися комплексним (інтегральним) показником економічної безпеки, який би складався з переліку окремих коефіцієнтів, як традиційних (коефіцієнт розвитку промисловості, коефіцієнт розвитку сільського господарства, коефіцієнт виробництва товарів народного споживання) так і нових (коефіцієнт рекреації, коефіцієнт задоволення потреб за Маслоу та ін.). Такий підхід до визначення пріоритетів регіону повинен допомогти керівникам усіх рівнів відійти від традиційної орієнтації території і відшукати інноваційні перспективи розвитку всередині самої території.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Регіони України не використовують сьогодні наявні стимуляторні переваги, не повністю усвідомили власні транскордонні ресурси та можливості.

Методологія оцінки ефективності територіального утворення повинна визначати кінцевою метою справедливе матеріальне забезпечення власті і її повноваження на різних рівнях. Формування методологічних підходів до визначення доцільності територіального утворення визначає послідовність змін у статистичній звітності суб'єктів господарювання.

Основним напрямом розвитку наукової думки (з метою формування принципово нових, адекватних потребам світового суспільства, ринків для України) повинен стати пошук нестандартних підходів до визначення

показників привабливості і розвитку окремих територій, які б базувалися на перспективах формування і становлення інноваційних галузей світового господарства в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Макогон Ю.В.* Новая региональная экономическая политика в Украине: проблемы и перспективы развития. // Верховна рада України. Комітет з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій: “Законодавче забезпечення сучасної економічної політики в умовах конституційної реформи”: Збірник матеріалів до парламентських слухань. / Гуренко С.І., Демехін В.А. та інш. – Київ, 2005. – С. 77-104).

2. *Гесць В.М.* Інформаційно-аналітичні матеріали щодо проведення парламентських слухань на тему: “Законодавче забезпечення сучасної економічної політики в умовах конституційної реформи” // Верховна рада України. Комітет з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій: “Законодавче забезпечення сучасної економічної політики в умовах конституційної реформи”: Збірник матеріалів до парламентських слухань. / Гуренко С.І., Демехін В.А. та інш. – Київ, 2005. – С. 7-56.

3. *Невідома Н.* Економічні аспекти інтеграції до НАТО в контексті забезпечення економічної безпеки України. // Економічний часопис-XXI. Науковий журнал – 2005. – № 3-4. – С. 22-25.

4. Послання Президента України до Верховної Ради України. / Економіст, № 7, 2004. – С. 803.

5. *Курило І.* Підприємці-роботодавці у соціально-економічній структурі населення України. // Україна: аспекти праці. – 2004. – № 6. – С. 36-42

6. Про соціально-економічне становище України за січень-травень 2004 року. Державний комітет статистики України. До парламентських слухань на тему: “Економічна політика України: актуальні питання”. – К.: Державний комітет статистики України, 2004. – 98 с.

7. *Денисюк В.* Щодо вдосконалення системи індикаторів для управління

інноваційним розвитком. / Економіст, № 6, 2004. – С. 55-59.

8. *Скрипник А., Сунцова О.* Бюджетна децентралізація як шлях до Євросоюзу // Економіст. – 2005. – №3. – С.26-29.

9. *Бутко М.П.* Регіональні особливості економічних трансформацій в перехідній економіці. – К.: Знання України, 2005. – 476 с.

10. *Колесниченко В.* Город-герой Севастополь – микромодель административно-территориальной реформы в Украине как инструмент укрепления государства или центр стагнации европейских принципов самоуправления и центробежных сил? // в кн. Севастополь на пути экономической и административно-территориальной реформы. / Под общ. ред. О.И. Осокина. – К.: Изд-во “ИТО”, 2005. – С. 48 – 53.

11. *Сосокін О.* Нове дихання Балто-Чорномор’я. // Економічний часопис – XXI Науковий журнал. – 2005. – № 3-4. – С. 17.

12. Севастополь на пути экономической и административно-территориальной реформы /Под общ. ред. О.И. Осокина. – К.: Изд-во “ИТО”, 2005. – 148 с.

13. *Скрипниченко М., Приходько Т.* Підсумки ринкових перетворень та прогноз розвитку економіки України до 2005 р. // Економіст, № 1, січень 2001, – С. 26-36.

14. Державний комітет статистики. Інноваційна активність промислових підприємств України у 2004 році. // Економіст, № 3, березень 2005. – С. 24.

15. О государственном прогнозировании и разработке программ экономического и социального развития Украины. Закон Украины. – ВВР, 2000, № 25, ст. 195.

16. *Скоробогатова Т.Н.* Туризм как многофункциональная услуга. // Экономика и управление. Сборник научных трудов, № 2, 3. – Симферополь, 2002. – С. 49-53.

ПІДЛІСНА О.А. – кандидат технічних наук, доцент кафедри економіки і підприємництва факультету менеджменту і маркетингу Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”